

**MEXANIZATSIYA — MEHNAT UNUMDORLIGINI OSHIRISH
OMILI****Ochilboyev Adham Jalol o'g'li****Samarqand agroinnovatsiyalar va tadqiqotlar institute**

Abstrakt: Ushbu maqolada mexanizatsiyaning mehnat unumdorligini oshirishdagi o'rni va ahamiyati tahlil qilinadi. Ishlab chiqarish jarayonlariga zamonaviy texnika va mexanizmlarni joriy etish orqali mehnat samaradorligini oshirish, vaqt va resurslarni tejash imkoniyatlari yoritib berilgan. Shuningdek, mexanizatsiyaning iqtisodiy samaradorlikka ta'siri va ishlab chiqarish jarayonlaridagi ahamiyati ko'rib chiqilgan.

Kalit so'zlar: mexanizatsiya, mehnat unumdorligi, ishlab chiqarish, texnologiya, samaradorlik

Аннотация:

В статье рассматривается роль механизации в повышении производительности труда. Проанализированы возможности внедрения современной техники и механизмов в производственные процессы, а также их влияние на эффективность труда, экономию времени и ресурсов. Особое внимание уделено значению механизации для повышения экономической эффективности производства.

Ключевые слова: механизация, производительность труда, производство, технология, эффективность

Abstract:

This article examines the role of mechanization in increasing labor productivity. The implementation of modern machinery and equipment in production processes is analyzed, highlighting its impact on labor efficiency, time savings, and resource optimization. The study also emphasizes the importance of mechanization in improving overall economic efficiency.

Keywords: mechanization, labor productivity, production, technology, efficiency

Kirish

Hozirgi kunda ishlab chiqarish va xizmat ko'rsatish sohalarining jadal rivojlanishi mehnat unumdorligini oshirishni talab etmoqda. Ushbu jarayonda mexanizatsiya muhim omil sifatida namoyon bo'ladi. Mexanizatsiya mehnat jarayonlarini yengillashtirib, inson omilining jismoniy yuklamasini kamaytiradi hamda ishlab chiqarish samaradorligini oshirishga xizmat qiladi. Zamonaviy texnika va mexanizmlardan foydalanish vaqt va resurslarni tejash, mahsulot sifatini yaxshilash hamda ishlab chiqarish hajmini oshirish imkonini beradi.

Bugungi kunda mexanizatsiya nafaqat sanoat, balki qishloq xo'jaligi, qurilish va boshqa ko'plab sohalarda keng qo'llanilmoqda. Shu bois mexanizatsiyaning mehnat unumdorligiga ta'sirini o'rganish, uning afzalliklarini tahlil qilish dolzarb masalalardan biri hisoblanadi. Ushbu maqolada mexanizatsiyaning mehnat unumdorligini oshirishdagi ahamiyati va uning ishlab chiqarish jarayonlariga ta'siri yoritib beriladi.

Asosiy qism

Mexanizatsiya ishlab chiqarish jarayonlarida qo'l mehnatini texnika va mexanizmlar yordamida almashtirish yoki yengillashtirish jarayoni bo'lib, u mehnat unumdorligini oshirishning eng muhim omillaridan biri hisoblanadi. Ilmiy-texnik taraqqiyot natijasida yaratilayotgan zamonaviy mashina va uskunalar ishlab chiqarish jarayonlarining tezkorligi, aniqligi va samaradorligini sezilarli darajada oshirmoqda. Natijada inson mehnatiga bo'lgan jismoniy yuklama kamayib, ish sifati va hajmi ortmoqda.

Mexanizatsiyaning asosiy afzalliklaridan biri ishlab chiqarish jarayonlarining uzluksizligini ta'minlashidir. Qo'l mehnatida ko'p vaqt va kuch talab qilinadigan jarayonlar mexanizmlar yordamida qisqa muddatda va kam xarajat bilan amalga oshiriladi. Bu esa ishlab chiqarish quvvatidan samarali foydalanish, mahsulot tannarxini pasaytirish va korxona daromadini oshirishga

xizmat qiladi. Shuningdek, mexanizatsiya mehnat jarayonlarida inson omili ta'sirida yuzaga keladigan xatoliklarni kamaytirib, mahsulot sifatining barqaror bo'lishini ta'minlaydi.

Qishloq xo'jaligida mexanizatsiya alohida ahamiyatga ega. Yer haydash, ekin ekish, sug'orish, hosil yig'ib olish kabi og'ir va mashaqqatli ishlar zamonaviy texnika vositalari orqali bajarilishi natijasida ish unumdorligi bir necha barobarga oshadi. Bu esa kam ishchi kuchi bilan ko'proq mahsulot yetishtirish, mavsumiy ishlarni belgilangan muddatda yakunlash imkonini beradi. Natijada qishloq xo'jaligi mahsulotlari hajmi oshib, oziq-ovqat xavfsizligi mustahkamlanadi.

Sanoat tarmoqlarida mexanizatsiya ishlab chiqarishning asosiy tayanchi hisoblanadi. Avtomatlashtirilgan va mexanizatsiyalashgan liniyalar orqali mahsulot ishlab chiqarish jarayoni tezlashadi, mehnat unumdorligi oshadi va ishchilarning malakali mehnatga yo'naltirilishi ta'minlanadi. Mexanizatsiya natijasida ishchilar asosan boshqaruv, nazorat va texnik xizmat ko'rsatish bilan shug'ullanib, og'ir jismoniy mehnatdan xalos bo'ladilar. Bu esa mehnat sharoitlarining yaxshilanishiga va ishchi kuchining salomatligini saqlashga xizmat qiladi.

Mexanizatsiya mehnat unumdorligini oshirish bilan birga, iqtisodiy samaradorlikni ham ta'minlaydi. Ishlab chiqarish xarajatlarining kamayishi, mahsulot ishlab chiqarish hajmining oshishi va foydaning ko'payishi korxonalarning raqobatbardoshligini mustahkamlaydi. Bundan tashqari, mexanizatsiya yangi texnologiyalarni joriy etish uchun zamin yaratib, innovatsion rivojlanishga turtki beradi.

Shu bilan birga, mexanizatsiyani joriy etishda malakali kadrlar tayyorlash muhim ahamiyatga ega. Texnika va mexanizmlardan samarali foydalanish uchun ishchilarning bilim va ko'nikmalarini oshirish, ularni zamonaviy texnologiyalar bilan ishlashga o'rgatish zarur. Bu jarayon mehnat unumdorligining yanada

oshishiga va mexanizatsiyaning ijobiy natijalarini mustahkamlashga xizmat qiladi.

Umuman olganda, mexanizatsiya ishlab chiqarish jarayonlarini jadallashtirib, mehnat unumdorligini oshirish, mahsulot sifatini yaxshilash va iqtisodiy samaradorlikni ta'minlashda muhim rol o'ynaydi. Zamonaviy sharoitda mexanizatsiyasiz yuqori natijalarga erishish deyarli mumkin emas.

Natija va tahlil

O'tkazilgan tahlillar shuni ko'rsatadiki, mexanizatsiya ishlab chiqarish jarayonlarida mehnat unumdorligini sezilarli darajada oshiradi. Zamonaviy texnika va mexanizmlarning joriy etilishi natijasida qo'l mehnati ulushi kamayib, ish bajarish tezligi va aniqligi ortadi. Bu esa ishlab chiqarish hajmining oshishiga, vaqt va resurslarning tejallishiga olib keladi.

Tahlil natijalariga ko'ra, mexanizatsiyalashgan ishlab chiqarishda mehnat unumdorligi mexanizatsiyalanmagan jarayonlarga nisbatan bir necha barobar yuqori bo'ladi. Ayniqsa, qishloq xo'jaligi va sanoat sohalarida mexanizatsiya mavsumiy ishlarni qisqa muddatda bajarish, ishlab chiqarish uzluksizligini ta'minlash va mahsulot sifatini yaxshilash imkonini beradi. Shuningdek, mexanizatsiya mehnat sharoitlarini yaxshilab, ishchilarning jismoniy zo'riqishini kamaytiradi.

Olingan natijalar mexanizatsiyaning iqtisodiy samaradorligini ham tasdiqlaydi. Ishlab chiqarish tannarxining pasayishi, foydaning oshishi va korxonalarning raqobatbardoshligi kuchayishi mexanizatsiyaning muhim ustunliklaridan biri hisoblanadi.

Xulosa

Xulosa qilib aytganda, mexanizatsiya mehnat unumdorligini oshirishning eng muhim va samarali omillaridan biri hisoblanadi. U ishlab chiqarish jarayonlarini jadallashtirib, inson mehnatini yengillashtiradi hamda yuqori sifatli mahsulot ishlab chiqarishga imkon yaratadi. Mexanizatsiya orqali iqtisodiy samaradorlik oshib, resurslardan oqilona foydalanish ta'minlanadi.

Zamonaviy sharoitda mexanizatsiyani rivojlantirish, texnika va texnologiyalarni yangilash, malakali kadrlar tayyorlash muhim ahamiyat kasb etadi. Shu bois mexanizatsiyani keng joriy etish barqaror iqtisodiy rivojlanish va mehnat unumdorligini oshirishning muhim sharti hisoblanadi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Karimov I.A. *Iqtisodiyotni modernizatsiyalash va rivojlantirish masalalari*. — Toshkent: O'zbekiston, 2019.
2. Qodirov A.Q. *Mehnat iqtisodiyoti*. — Toshkent: Iqtisodiyot, 2020.
3. Abdug'aniyev A. *Qishloq xo'jaligida mexanizatsiya asoslari*. — Toshkent: Fan, 2018.
4. Xolmatov B. *Sanoat ishlab chiqarishini tashkil etish*. — Toshkent: Innovatsiya, 2021.
5. O'zbekiston Respublikasi qishloq xo'jaligi va sanoat sohalariga oid me'yoriy hujjatlar.